

Skillnaden mellan gamla och nya Mässan

Påven Benedikt XVI gjorde en uppmärksammar markering då han i juli 2007 gav obegränsat tillstånd till att den äldre mässan (ibland kallad den traditionella latinska mässan eller den tridentinska mässan) hädanefter får firas. Den mässbok som då används är 1962 års missale som utgavs av Salige Johannes XXIII. Inte bara mässan utan alla sakramenten, och även den gamla tidegården, är fria att användas.

I flera av stiftets församlingar (bland annat i Göteborg, Lund och Stockholm) firas den äldre mässan regelbundet, delvis även på söndagar. Mässtider finns angivna på stiftets hemsida. Biskop Anders Arborelius har på olika sätt aktivt uppmuntrat firandet av dessa mässor.

Varför har då den gamla latinska mässan återkommit? Ett skäl som påven anger är att den mässan aldrig varit avskaffad, och därför alltid, i princip, varit tillåten. För påven står det klart att den gamla mässan är en av Kyrkans stora skatter som därför bör befordras. Det har också visat sig att det funnits troende som förblivit starkt fästa vid den gamla formen av den romerska mässan. Dessutom har unga människor upptäckt dess attraktionskraft. Det är för att tillmötesgå dem som Mässan gjorts vitt tillgänglig. Påvens syfte med detta har också varit att åstadkomma försoning med en del troende, där ibland S:t Pius X:s prästsällskap, som för sitt gudstjänstfirande sökt sig utanför kyrkans officiella gränser.

Vad kan den äldre mässan ha för specifika bidrag att ge? En faktor som kan nämnas är symboliken, som spelar en stor roll i den Mässan. En annan faktor är känslan för det sakrala, vördnaden inför den Helige. Latinet ger särskild högtid åt firandet. Till de typiska inslagen i den äldre formen av mässa hör följande:

- Kommunionen tas emot på tungan. Som uttryck för vördnad berör inte de troende Sakramentet med handen, som annars blivit vanligt.
- De troende knäfaller vid den heliga kommunionen, vanligtvis vid kommunionbänken. I Väst har detta varit den traditionella gesten för djup vördnad.
- Endast manliga ministranter är tillåtna. Det har även tidigare i kyrkans historia alltid varit regel.
- Kommunionutdelare används inte. I den äldre formen är utdelandet av den heliga kommunionen begränsat till prästen, eller till diakoner som är på väg att bli präster. Lekmannautdelare används inte.

Varken Andra Vatikankonciliet eller den nya mässboken föreskrev kommunion stående, kommunion i handen, kommunionutdelare eller kvinnliga ministranter, även om detta med tiden blivit vanligt i katolska församlingar. Inget av de bruken förekommer i den äldre mässan. Inget av dem krävs heller i den nya mässan, men i den äldre mässformen är de helt uteslutna.

Stockholm den 12 januari 2009

F. Ingvar Fogelqvist